

במדינה

מפלגות

פינחס ספיר

מקים מערך

לפי כל החשבונות, הגיעו למפד"ל רק שלושה שרים בממשלה החדשה. כל תוספת, אפילו של סגן שר, עלולה היתה לעורר תביעות גם אצל השותפים האחרים. זו בעייה אחת. בעייה שנייה: המפד"ל עמד על כך, שיתקבל סגן שר במשרד החינוך, אבל במשרד החינוך כבר ישב מזה עשר שנים סגן שר דתי אחר, איש פא"י קלמן כהנא.

בין פא"י למפד"ל שוררת מתיחות מתמדת. כך שאי אפשר היה כלל להעלות על הדעת שיתוף פעולה ביניהם. אך מה שנמנע בדרך ההגיון, לא חסום בפני פינחס ספיר בשבוע שעבר, כאשר הוכרר כי מתן סגן שר למפד"ל במשרד החינוך הפך להיות המפתח להקמת הקואליציה, החליט מזכ"ל מע"י לפעול. הוא זימן כמה מראשי המפד"ל יחד עם כמה מראשי פועלי אגודת ישראל, הודיע להם: למפד"ל 12 מנדטים בכנסת. לפא"י — שניים. ביחד אתם סיעה בת 14 חברים, ומגיע לכם שלושה שרים וחצי. "אבל אנחנו לא סיעה אחת", ניסה לט' עון ח"כ פא"י אברהם ורדיגה.

"ולדעתי אתם כן סיעה אחת!" פסק ספיר. לשתי המפלגות דותיות יש מספיק סיבות שלא להמרות את פי הבוס הגדול: למפד"ל יש עסקי בנק מסובכים, שכל איוונם תלוי בחסדיו הסמויים של פינחס ספיר; פא"י מתלבטת בקשיים תקציביים תמידיים, ומי שמציל אותה ביד נדיבה הוא שוב ספיר. על כן נאלצו שתי המישלחות להסכים לזיווג שהטיל עליהם השר כבד הגוף. נותר רק להשיג את אישורם הפרמלי של מוסדות שתי המפלגות.

זורפר, אבל לא הפריע. לקראת אי שור זה סוכם כי שתי הסיעות יהיו יחד מערך. למערך זה יגיעו שלושה וחצי שרים: שלושת השרים וסגן השר ימונו על ידי המפד"ל, פא"י תפוצה בצורת שני סגנים, פנומיים, כלומר בתוך המשרדים ה מוחזקים על ידי הדתיים, ועל כן לא יובאו בחשבון הקואליציוני.

לח"כ פא"י קלמן כהנא הוצע תפקיד סגן שר הדתות, ואילו לח"כ השני של פא"י, ורדיגה, הוצע לכהן כסגן שר הסעד. אך כאשר נודעו פרטי ההסכם למוסדות פא"י והמפד"ל, כמה סערה. במפד"ל טענו שלא ייתכן כי סיעה שיש לה רק שני ח"כים תקבל שני סגנים. בפא"י סברו, ש אין זה לכבודו של מנהיג המפלגה כהנא לכהן כסגן שר מפד"ל, כהנא עצמו שמח על התפתחות זו, כי גם הוא לא ראה בעין יפה את מינוי ורדיגה כסגן שר.

אלא שכל ההתפתחות הזאת נשארה ב תחום שתי המפלגות, בעוד שכלפי יתר שותפי הקואליציה יכול היה ספיר להציג את פא"י והמפד"ל כסיעה בת 14 חברים. על סמך חשבון זה יכול היה ספיר לשי מור על העקרון שלכל ארבעה שרים מגיע שר אחד — בעיקר כלפי גז"ל, שזכתה בששה שרים בלבד. זה שבינתיים טרפרו מוסדות המפד"ל ופא"י את המערך שהוא כפה — לא הפריע לו. חסדיו בשתי המפלגות דאגו להפיץ את הידיעה, כי העניין יובא שוב לדיון — ולא ישור המפלגות.

המלחמה

האיש שניבא

את מותו

סגן מישנה ארנון צור, מקיבוץ שעריה גולן, נפגע בעת שנסע לאורך תעלת סואץ. מארב מצרי תקף את הסוור שלו, בניזרה הצפונית של התעלה. בין הסוור והמארב, אשר שכב על הסוללה שלאורך התעלה, התפתח קרב, בסופו רובו סו המצרים. ארנון נפגע בכטנו, המשיך לנהל את הקרב גם אחרי שנפצע. הוא הוטס מיד במסוק לבית חולים בי צפון. במשך מספר ימים נדמה היה שהוא הולך ומחלים. הוא היה כל הזמן בהכרה מלאה. כשבוע אחרי פציעתו, מת ארנון. בשערי הגולן, כמו בקיבוצים אחרים, נהוג לערוך אזכרה לחללים במלאות חודש למותם. האזכרה לארנון צור נערכה אחרי שבוע. קשה לתאר מה התרחש שם. אמר אחד מחברי המפקד, "עשרות ירדים, חיללים ומפקדים באו מכל קצות הארץ. ליד הקבר (המשך בעמוד 19)

"אופניס'בת השלום" של צה"ל

תלחמת

הפיזמונים

גלי האתר, שגרר אחריו פולמוס מילולי בעתונות בין מחייבים ושלולים, היה צה"ל שנתן את הטון באופניס'בת שלום, שנועדה קודם כל כלפי פנים ולא כלפי חוץ.

התרגשות

אישית

שיר השלום של להקת הנח"ל הוליד מחייבים ושלולים. בין ראשי המסנגרים עליו היה קצין חינוך ראשי לשעבר של צה"ל, זכיום ראש מחלקת החינוך של ה

שני פזמונים התמודדו השבוע על מוחו, נפשו וליבו של האזרח הישראלי. כל אחד מהם ביטא השפעת עולם שר זה בתכלית. הם היו בסך הכל רק פזמונים, אולם הם גיבשו ותימצתו בתוכם כמעט את כל הטעונוים של שני המחנות, אליהם מתפלג העם לאחרונה — מחנה השלום מחד ומחנה מיואשי השלום מנגד.

הפזמון האחד היה פזמונה של להקת הנח"ל — שיר השלום של יעקב רוטליט ויאיר רוזנבלום. שעורר השבוע תגובות ופולמוס יותר מכל פזמון אחר שהושמע עד כה במדינה. מולו ניצב פזמונה של

"העולם כולו נגדנו" — דיין ליד קברי חללי צה"ל

סוכנות היהודית, מרפ"י בראון. כתב בר און, בין השאר, במאמר שפרסם בהארץ: "מילות השיר ודאי עוררו תמיהה אצל כמה משומעיו. ניתן לנחש שאף בקרב כמה מקציני צה"ל מעורר שיר כזה התנגדות וחשש שמא יש בו כדי להשפיע השפעה שלילית על איתנות רוחם של הלוחמים.

"כמי שהיה קצין חינוך ראשי בצה"ל, עסקתי שנים רבות במלאכה המסובכת והמביכה לעיתים, לשקול מילות של שירים, שידורי רדיו, מאמרי עיתונות צבאית, ועל כן רוחם אלה ענינים שיש להם השפעה על רוחם של לוחמים. נחף אני לכן, בכוח התרגי שותי האישית העמוקה, לומר בפרהסיה דבי רי שבח למפקדת הנח"ל ולמפקדת קצין חינוך ראשי — על עמקות תפיסתם, על נכונות שיפוטם ועל אומץ ליבם לעמוד מול ביקורת לא מועטה שזוהי יזכו לה."

"אהבת השלום — תחנך

את צה"ל"

השיר הוא ללא ספק ביטוי כן לרגישות הייליס רבים מאד. שיר לוח חים היה אנלי בשפתו ביונוו להפצתו

להקת פיקוד דיזנגוף העולם כולו נגדנו, של יורם טהרלב. היה זה רק אופייני, שדווקא שיר השלום מושר בפי להקה צבאית, ואילו העולם כולו נגדנו, שיר הכולל בין השאר את השורות "כל מי שהוא נגדנו / שלך לעזאזל", מושר בפיה של להקה אזרחית מסחרית.

מדיניות החינוך

של צה"ל

אם השב מישוה שאך מיקרה הוא ששיר פאציפיסטי בעל עוצמה כה גדולה מושר דווקא בפי להקה צבאית, בא השבוע קצין חינוך ראשי של צה"ל, אלוף מישנה יצחק ("טולקה") ארד, והוכיח כי שיר מסוג זה הוא חלק ממדיניות החינוך שמקנה צה"ל לחייליו.

במאמר ארוך, הנושא את השם "לחימה ללא שניאה", שפורסם בשבועון צה"ל במחנה, ואשר נועד לחיילי צה"ל, יצא טולקה בהתקפה חזיתית על הסכנות שעלולה להר ליד השנאה המתפתחת כלפי האוייב, בעקבות המלחמה הממושכת. כר, בעיצומו של פולמוס הפזמונים על

(המשך בעמוד 17) היה מדובר בשני שבויים ישראלים, העלו המצרים תביעות חדשות, דחו את המשא ומתן עד תום חקירתו של הטייס השני. בינתיים הלך וגדל מספר השבויים המצריים שנתפסו על ידי ישראל. כל שינוי כזה היה כרוך בתמיכת המשא ומתן מההתחלה. בשלב מסוים העלו המצרים את הדרישה כי בין השבויים שיוחזרו למצרים יכללו גם שני הטייסים הסורים שנחתו בכצת בי טעות בקיץ 1968.

תחילה התנגדה ישראל לדרישה זו. נציגי ישראל לא הסכימו, מבחינה עקרונית, שמצרים תקבל בתמורה אזרחים של מדינה ערבית אחרת.

מכיון שישראל לא יכלה עוד להתנגד להחזיר את הסורים למצרים, היא העלתה תביעה נגדית — הכמזה לשחרר את הטייסים הסורים, אבל בתנאי שקודם לכן תשחרר דר דמשק את החטופים שבידיה.

השבון כדי בעד הבית

המשך המגעים בין נציגי הצלב האדום לבין שלטונות מצרים, גילו ה מצרים נכונות לכרוך את שחרור חטופי מצרים בעסקת החבילה הגדולה. נדמה היה שהנהגה מסתמך הסורי. לפני שלושה שבועות כבר ציפו לכביעת תאריך חילופי העצורים.

אבל הסתבר כי המצרים, שהיו מעוניינים להופיע בעולם הערבי כמי שמסוגלים לשחרר גם סורים בשביל דמשק, עשו את השבון בלי בעלהבית. שלטי הבעת בדמשק לא היו מעוניינים להחזיר את חטופי דמשק באמצעות מצרים, דבר שהיה מתקבל כי כניעה ללחץ הבינלאומי. הם היו חייבים להוכיח לאירגוני הטיור ולעמם כי הם עצמם מקבלים תמורה ישירה עבור שחרור החטופים. אולם באותה שעה הם רצו שהי עיסקה שלהם עם ישראל תיעשה ברב עם עיסקת החליפין עם מצרים, כדי ש סוריה לא תופיע כמדינה הערבית היחידה המגיעה להסדר חליפין עם ישראל.

סחיטה גרוייה

שלב זה נראה היה כי כל המשא והמתן יתפוצץ. הסורים פשוט דחו את כל ההצעות שהוצעו להם, סירבו אפילו להגיב. רק בשלב יותר מאוחר, כשמשכך המגעים גם נציגי הצלב האדום, הם היו מוכנים לזכים לשחרר את החטופים — תבעו בי זמורה כי ישראל תחזיר לידם, באופן ישיר, את שני הטייסים הסורים ועוד אזרחים ונשירצבא סוריים הנמצאים בידי ישראל.

היתה זו סחיטה גלויה. אבל לישראל לא זיתה כריחה. למצרים ולסורים לא היה איך זת כי אנשיהם יוסיפו לשבת בישראל עוד שנים רבות. ישראל רצתה את החטופים, במיוחד את שני הטייסים במצרים, בחזרה. ממשלת ישראל נאלצה, גם על דעת הניצים שבה, להיכנע ללא תנאי, לקבל את כל דרישות הסחטנות של הערבים.

השכמה להסדר השלום

סופו של חשבון לא היתה יוקרתה של ממשלת ישראל נפגעת מהעיסקה עם הסורים והמצרים, לולא ההצהרות הקודות בפי שריה. עיסקות של חילופי שבויים הן מקובלות, ואילו אם יש בהן כניעה לסחטנות. אילו יצגרת ישראל בעבר כי לא תסכים לעיסקה, ויתה העיסקה, בנואים הנוכחיים, יכולה ופלו להתקבל כהישג לישראל. הפגיעה האמיתית ביוקרת ישראל נובעת מן ההשלכה שיש בהצהרותיה ומעשיה בי ורשת חילופי השבויים והצהרותיה בעניין סדר השלום. הצהרות בנושא "אף שעל" וביצועת אולטימטיביות קיצוניות אחרות, נר וות כיום מפוקפקות מאוד אחרי הנסיגה והצהרה בעניין העיסקה עם סוריה.